

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

w sprawie **J. B.**
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 15 maja 2024 r.,
wniosku obrońcy oskarżonego o wyłączenie sędziego
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 k.p.k.,

postanowił
wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Marka Siwka od udziału
w sprawie o sygn. akt III KS 87/22.

UZASADNIENIE

Obrońca oskarżonego J. B. wniósł o wyłączenie sędziego Marka Siwka od rozpoznania skargi na wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 czerwca 2022 r., II AKa 110/22.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono udział sędziego Marka Siwka w procedurze nominacyjnej prowadzonej z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) oraz powołanie go do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Podnosząc te okoliczności, wnioskodawca odwołał się do dotyczącego tej kwestii orzecznictwa Sądu Najwyższego – a w szczególności uchwały połączonych

Izb z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020, a także orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (sprawa Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19) i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21).

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Wniosek jest zasadny. Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Mając w polu widzenia okoliczności podniesione we wniosku stwierdzić trzeba, że sytuacja taka zaistniała w niniejszej sprawie. W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Podkreśla się też, iż w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu uzasadnione jest zastosowanie instytucji wyłączenia sędziego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2024 r., IV KK 566/23; z dnia 5 marca 2024 r., III KK 437/23; z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21; z dnia 16 września 2022 r., III KK 339/22).

Nie budzi wątpliwości, że sędzia Marek Siwek został powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Następnie, decyzją Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego został przeniesiony do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego. Na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego sędzia Marek Siwek został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie określonym przywołaną wcześniej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r.

Na wadliwość procedury nominacyjnej prowadzonej na podstawie znowelizowanej ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa wielokrotnie wskazywano

w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości UE oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w tym w wymienionej we wniosku obrońcy uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, z której wynika, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Podzielając pogląd wyrażany wielokrotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zauważyć trzeba, że „zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującym standard «niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą» w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC” (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2024 r., III KK 568/23; zob. też np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 marca 2024 r., III KK 437/23; z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 393/23; z dnia 4 października 2023 r., II KK 483/22).

W wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 21 grudnia 2023 r., C-718/21, stwierdzono natomiast, że „rozpatrywane łącznie wszystkie elementy zarówno systemowe, jak i dotyczące konkretnych okoliczności faktycznych (...) które charakteryzowały powołanie do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych trzech sędziów tworzących organ odsyłający w niniejszej sprawie, skutkują tym, że ten organ nie ma statusu niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 akapit drugi karty praw podstawowych. Całokształt owych elementów może bowiem budzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niepodatności zainteresowanych i składu orzekającego, w którym zasiadają,

na czynniki zewnętrzne, w szczególności bezpośrednie lub pośrednie wpływy krajowej władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz co do ich neutralności względem ścierających się przed nimi interesów. Tego rodzaju elementy mogą prowadzić do braku widocznych oznak niezawisłości lub bezstronności tych sędziów i tego organu, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w tych jednostkach w społeczeństwie demokratycznym i w państwie prawnym”.

Skoro zatem strona, kierując się powyższym, dostrzega wady w procedurze powołania sędziego objętego wnioskiem o wyłączenie na urząd sędziego Sądu Najwyższego, które mogą prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC, a w konsekwencji również ryzyko uznania w przyszłości, że w jej sprawie wystąpiło uchybienie w postaci bezwzględnej przyczyny odwoławczej ze względu na nieprawidłową obsadę sądu, należało uznać złożony wniosek o wyłączenie sędziego za zasadny.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[ms]